Nhật tụng Kālāma - Kinh tạng trích diễm

Kinh Loại trừ – 15/02/2026

Kalama tri ân cô Diệu Hỷ ghi chép.

Nhìn sơ qua một loạt các bài kinh chúng ta vừa học qua suốt mấy tuần vừa rồi nội dung gần như giống nhau. Nhưng thật ra mỗi bài kinh nói một khía cạnh vấn đề. Bài kinh chiều nay là kinh đào thải – *nijjara* hay là *nijjiṇṇa*.

Có nghĩa bài kinh có 2 tầng ý nghĩa mà chúng ta cần quan tâm:

- Tầng tổng quát: Ở người nào có tà kiến, tà tư duy nói chung, người nào đang sống nhiều với phiền não thì thiện pháp biến mất. Nghe rất thường không có gì hết. Chỉ đơn giản vậy thôi. Mình sống nhiều với cái gì thì cái ngược lại biến mất. Khi mình sống lành mạnh thì bệnh tật biến mất. khi mình sống kiểu không lành mạnh thì sức khoẻ biến mất. Đó là ý nghĩa tổng quát.

Còn ý nghĩa thực tế trong cuộc sống và đời tu thì nó sâu, rộng hơn rất là nhiều. Chúng ta biết chút ít y học chúng ta biết chữ metalbolism - "trao đổi chất" = cũng món ăn đó nhưng tùy vào cơ địa, thể trạng mỗi người mà trao đổi chất chúng ta không giống nhau, vì chúng ta có vấn đề về mạch, về tiểu đường, về mỡ trong máu, về sỏi thận, sạn mật,... cho nên thực phẩm mình ăn vào rất dễ có thể là nguồn cơn bệnh tật vì metabolism của chúng ta không giống nhau. Tức là cái này nó làm nền cho cái kia.

Nói một cách đơn giản thế này, người sống nhiều với dính mắc, thích cái này cái kia thì khi vào đạo tu tập từ bố thí, giữ giới, tu tập tuệ quán, tứ niệm xứ,... nếu không được kiểm soát, không được quan sát thì chính nền tảng phiền não bản thân mình (sự dính mắc) nó không rời mình, thành cái nền để nuôi lớn phiền não.

Ở đây ai học lý Duyên khởi thì thấy cái này: Vô minh duyên Hành, Hành duyên Thức, Thức duyên Danh Sắc,.... Chuyện đầu tiên là do không ý thức được: Mọi hiện hữu là Khổ, Không hiểu Mọi hiện hữu do duyên mà có, đã có phải mất đi, dầu đó là thiện – ác - sướng - khổ - buồn – vui – thích - ghét, tất cả do duyên mà có, có rồi do duyên mất đi. Mình không hiểu cái này cho nên mới có chuyện thích cái này, ghét cái kia, đầu tư cái này theo đuổi cái này và trốn chạy, tống khứ cái khác; từ đó nó mới dẫn đến tạo các nghiệp thiện, ác. Từ các nghiệp thiện ác đó nó dẫn đên chuyện mình tiếp tục đầu thai, tái sinh về cảnh giới nào. Ở nền tảng tái sinh ở hình hài, thân phận, kiếp sống, ... mới chúng ta lại tiếp tục có kiểu sống, tư duy thuận ứng với hình hài, thân phận hiện tại.

Nhiều lần chúng ta nói, Giáo lý duyên khởi kể rộng là 12: Do vô Minh trong Tứ đế, không hiểu gì về bản chất, thân phận của mình và vũ trụ cho nên mình mới đầu tư thích- ghét - buồn – vui - thiện – ác >> từ đó mới có tâm đầu thai về các cõi sướng/ khổ thông qua đời sống, hoạt động của 6 căn.

Nhưng nói cho người sơ cơ, kém trí nhớ thì 12 Duyên khởi có 4 thôi:

- Nhân thiện/ác tạo Quả buồn/vui – **Nhân tạo ra Quả**
- **Quả tác động Quả**: Khi nhận Quả buồn/ vui đó chúng ta tiếp tục nhận thêm các quả tương ứng; tức là có các quả xấu, bất thiện mà chỉ có thân phận sa đoạ như chó, lợn, côn trùng thì mình mới dễ dàng đón nhận quả xấu tương ứng; quả lành cũng vậy. Mình phải làm người, mang thân nam/ nữ, thân xác khoẻ đẹp trong gia cảnh tốt lành thì trong nền tảng đó chúng ta mới dễ nhận quả khác tương ứng. Thí dụ, mình sanh ra mình giàu, giỏi, đẹp, thì mình mới dễ nhận được quả lành khác, thí dụ - được sự tôn trọng của người khác, may mắn trong tình duyên, dễ dàng trong công việc, trong ước muốn quyền lực, chức vụ, tiếng tăm, ... Mấy quả lành này nó dựa trên một loạt quả lành khác mang tính chất tương ứng. Còn quả xấu thì do tạo nghiệp xấu trong quá khứ giờ sanh ra trong hình hài nghèo đói, xấu, bệnh, ngu dốt (quả), trên nền tảng này chúng ta mới bị nhận một loạt quả xấu tương ứng; Chúng ta phải bị nghiệp gì đó bây giờ phải mang thân nữ, ở vùng sâu vùng xa, ít học, nghèo, xấu.. mới lấy chồng bạo lực, ... nó phải ăn khớp vậy đó. Nếu mang thân phận cô tiểu thư nhà giàu học giỏi ở Âu Mỹ, Bắc Âu, Bắc Mỹ làm gì có chuyện thằng chồng sáng xỉn chiều say, rảnh rảnh lôi ra đập một trận, tháng 30 ngày nó đánh 28 ngày, chỉ có 2 ngày nó quên thôi, thí dụ vậy.
- **Quả tác động Nhân**: Do quả lành/ quả xấu mà chúng ta dễ dàng tạo nghiệp thiện/ bất thiện. Do điều kiện sao đó mà giờ mình đi chùa rất dễ, giáo lý rất là dễ, tham dự khoá thiền rất là dễ, tìm một chỗ đạo tràng để tịnh cư, an lạc ít lâu rất dễ; nhưng có những người chuyện đó rất là khó - đi chùa học giáo lý rất khó, muốn bố thí cúng dường rất là khó, muốn tham dự khóa thiền rất khó, muốn tìm chỗ tịnh cư tu tập, an lạc rất là khó,… Trường hợp đó gọi là Quả tác động Nhân.
- **Nhân tác động Nhân** : Tới bài kinh này - trên nền tảng Tà kiến chúng ta có học đạo cũng quẩn quanh trong tà kiến. Trong Tương Ưng, Ngài dạy giống như con chó có bị cột chỗ nào nó có cắn, sủa, quơ quào gì nó cũng quẩn quanh chỗ đó. Mình cũng vậy. Người sống nhiều với tham ái/ thích thú, dính mắc hoặc sống nhiều với sân hận/ bất mãn/ thù oán/ căm ghét,... sống nhiều với phiền não nào thì chính nền tảng tư duy đó là điều kiện nuôi lớn những hình thái tâm lý tương ứng, dầu biết đạo nha. Tôi có gặp rồi; Người thích khoe, dầu biết đạo, học đạo biết Vô Ngã Vô thường mà vẫn khoe. Cách đây mới bốn năm hôm tôi gặp bà cụ gần 90, từ sức khoẻ tới nhan sắc, mình phải nói là cuối dốc rồi, mà vẫn khoe ngày xưa từng học trò hòa thượng nào, từng gặp gỡ ai, từng cúng dường, từng hộ độ vị nào, chùa nào .. nghe mình ở đó tới thăm mà không nói gì ngoài chuyện khoe. Gần xuống lỗ, gần vô hũ, gần tháp xa chùa vẫn không bỏ được tật đó. Mà đi tu thiền.

  Tôi gặp nhiều chuyện trái ngang lắm. Đi tu thiền không biết thiền cái gì, thiền sư dạy cái gì, bản thân họ tu cái gì mà nói chuyện với mình là cứ móc ra một rổ họ tấm tắc. Thiền nó đại kỵ cái đó. Thiền Quán là mình chỉ nhìn nó. Dầu cho mình có đắc thiền, đắc đạo thì tất cả cái thiền cái đạo chỉ là cái để mình nhìn thôi, không có gì để mà tâm đắc. Tôi nói hoài, chỉ có người điếc, người khùng là không có nghe thôi; Không có gì để tâm đắc hết, kể cả quả vị A La Hán, cũng không phải cái gì ghê gớm để tự đắc. Bởi vì xưa giờ mình luân hồi, phiền não, sanh tử, đoạ lạc, giờ đủ duyên lành đắc A La Hán thì mình không còn

sanh tử nữa, nghĩa là đó giờ mình bị bệnh giờ hết bệnh. Chuyện mình hết bệnh không có gì tự hào hết. Hồi đó mình không biết Phật pháp, giờ mình biết Phật pháp thì có nghĩa là mình có hi vọng trong chuyện tu học hơn người không học, chỉ vậy thôi. Nó rất đơn giản, không có gì để tự đắc hết.

Phải trọng nghiệp, bất thiện lên tới trọng nghiệp là nhiều đời tu tập sao mà giờ sanh ra bị tật rất lạ, bủn xỉn bẩm sinh, kẹo đến mức vắt chày ra nước, nó không đáng mà ki bo, tích cóp không dám xài. Có người thì ganh tị, chuyện không đáng mà vô chùa gặp sư phụ cho ai xâu chuỗi trị giá vài chục ngàn đồng Việt Nam, chừng 1-2 đô la là không vui, ganh tị; từ một món đồ nhỏ cho đến ghen tuông trong tình cảm; suốt ngày gato (= ghen ăn tức ở) suốt; bủn xỉn, ganh tị, cống cao ngã mạn, kiêu ngạo,... Rất là lạ. nó không đáng, mà suốt đời không bỏ được. Vì sao? Vì nó là cái nền.

Đây là lý do mà đức Phật nhắm đến trong bài kinh: **trên cái nền thiện nó dễ ra thiện khác, trên nền bất thiện nó dễ ra bất thiện khác.**

Quay lại giáo lý duyên khởi:

- Nhân tạo ra Quả
- Quả tác động Quả
- Quả tác động Nhân
- Nhân tác động Nhân

Mình cứ tưởng đi chùa, có pháp danh, có áo lam, áo tràng, rồi có công phu tụng niệm là xong. Không phải. Mình không quay qua coi lại nền tảng tâm thức của mình, cái đó quan trọng lắm. Bởi vì nội dung Tuệ Quán là gì? Nhìn mình. Nhìn để chi? Để thấy 3 điều :

Mọi thứ do duyên mà có, không có gì là giá trị tuyệt đối. Những cái mình thấy đẹp, xấu, thích, ghét,... nó chỉ là tương đối. Do tiền nghiệp, khuynh hướng tâm lý & môi trường sống mà bây giờ mình sanh ra mình thích cái này, ghét cái kia, mình chọn cái này từ chối cái khác; thí dụ mình thấy mình đẹp mà thiên hạ bao nhiêu người thấy mình đẹp? Mình thấy mình giàu mà thiên hạ bao nhiêu người thấy cái giàu của mình họ hâm mộ, ganh tị? Từ cái giàu, đẹp, giỏi, thân phận, sức khoẻ, tiếng tăm, quyền lực, chức vụ,… nó rất là mong manh. Có đó mất đó, nó rất mong manh.

Mọi thứ là do duyên. Nó do duyên mà có cũng do duyên mà tích tắc là nó mất. Mình có 3 vòng 6 múi, bạc tỷ trong nhà băng, chỉ cần đột quỵ là nó mất sạch. Nằm ngáp ngáp, chảy nước dãi, miệng lệch lệch nói chuyện không được là xong. 8 cái bằng tiến sĩ, nằm liệt tiêu tiểu tại chỗ thì lúc đó 15 tỷ đô la có giá trị gì không? Nằm đó nhìn vợ, nhìn chồng nó dắt bồ về, nhìn con cái nó ăn rồi phá của lúc đó mới biết mùi.

1. Thấy Mọi thứ do duyên mà có, mọi thứ chỉ là mặc ước, mặc định, ước lệ chứ không có thật.

2. Thấy rằng: Ngày nào chưa chứng thánh, tất cả những gì chúng ta có đều phải xét lại từ giá trị vật chất đến giá trị tinh thần, giới luật, thiền định, thần thông,... phải xét lại hết. Chưa chứng thánh là không có cái gì là tuyệt đối hết.
3. Tất cả mọi công phu chỉ là viên thuốc chữa bệnh, không có gì để tự đắc, tự hào.

Người tu học đúng là người dựa vào 3 nhận thức vừa rồi, họ luôn luôn có sự bình tĩnh, sáng suốt để nhìn xuống chân mình:

- **Nhìn xuống chân mình để không sống trong lối mòn;**
- **Nhìn xuống chân mình để thấy rằng quãng đường còn lại phải đi còn xa lắm;**
- **Nhìn xuống chân mình để coi mình có đi đúng đường không và còn đúng đường không?** Hai cái này khác nhau. Có trường hợp mình đi đúng đường mà ít lâu nó lệch lúc nào không hay. Phàm phu chuyện này nó chỉ diễn ra trong 3 nốt nhạc thôi. Đi đúng đường mà chỉ cần nền tảng tâm thức là nó chuyển qua sai đường, lầm đường lạc lối là nó dễ.

Từ đó bài kinh này dẫn chúng ta về nền tảng nhận thức rõ ràng : Trên nền tảng Tiền nghiệp quá khứ, chúng ta bây giờ đang hiện hữu trong nền tảng thế nào và ngay trong trên nền tảng tâm thức hiện tại chúng ta tiếp tục gầy dựng, gây tạo nền tảng tư duy, hiện hữu tương ứng với nền tảng đó.

Chúng ta là trái cầu tuyết lăn hoài trong dòng luân hồi, lăn như vậy nó cuốn vào biết bao nhiêu thứ, đa phần toàn cuốn thứ tầm bậy không, có lúc hữu duyên nó lăn nhằm lúc cuốn phải hạt bồ đề, khi chư Phật ra đời các Ngài thấy trong đó có hạt bồ đề, các Ngài mới lấy ra giúp mình tưới tẩm cho nó phát triển. Đa phần trái cầu tuyết của mình càng lăn càng lớn, đường kính hàng ngàn cây số, trong đó toàn tầm bậy không. Trên nền tảng trái cầu tuyết đó chúng ta có mặt ở những nơi chốn, điều kiện, môi trường,… tương ứng với tập khí, căn cơ thiện ác mà mình đã tích cóp, gieo trồng, vun xới.

Cho nên, Tu tập là gì? Nhìn lại cái thiện, ác của mình.

Sự vĩ đại của đức Phật nằm ở chữ Có & chữ Không. Mình quỳ lạy dưới chân Ngài là quỳ lạy cái Ngài có và mình cũng lạy những cái Ngài bỏ, Ngài không còn nữa. Mình lạy Ngài vì Ngài có Đại Bi, Đại Trí, Ngài có Chánh Niệm, có Thiền Định, ... Nhưng mình cũng lạy luôn cái Ngài bỏ: Ngài cũng không còn cái này không còn cái kia. Mình lạy cái Ngài đang có và cái Ngài không còn.

Toàn bộ lộ trình tu học chỉ là quan sát cái mình đang có và cái mình không có. Cái mình không có mà nó cần thiết thì bổ sung, mà đang có nó tào lao thì bỏ bớt. Toàn bộ lộ trình tu học chỉ là Thêm và Bớt thôi. Trong bài kinh Chuyển Pháp Luân Đức Phật Ngài xài 2 chữ: *Pahātabba* = bớt , có những cái cần phải bớt đi; Rồi có những cái cần phải thêm thì Ngài xài chữ - *bhāvetabba*, dịch sát là cái cần đoạn trừ và cái cần tu tập, tui xài chữ tui là cái cần thêm & cái cần bớt. Nếu không thu gọn giáo pháp cho dễ nhớ dễ hiểu thì cứ làm hoài, tu hoài.

Lộ trình tu học chỉ là lộ trình của người vẽ tranh, của người khắc tượng thôi.

Vẽ tranh = Nhìn vô khung giấy coi chỗ nào cần chạm cọ và chỗ nào cần để trống. Giá trị bức tranh nó nằm chỗ được cọ chạm tới và chỗ được để trống, vì chỗ được để trống mà mình chọt cọ vô là hỏng bức tranh.

Tạc tượng = Muốn tạc tượng gì thì bỏ đi cái không nên có ở tác phẩm đó, cái còn lại là tác phẩm.

Mình tha về hòn đá để tạc tượng ông cụ, thì mình ngồi nghĩ coi cái gì làm nên hình tượng, mặt mũi ông cụ thì mình giữ nó lại. Còn cái gì nó không cần thiết cho hình hài ông cụ thì bỏ ra. Tạc tượng cô gái thì coi cái gì cần thiết cho hình hài người nữ, cái gì không nên có, không được có thì căn cứ trên nền đó mà thêm, bớt. Chỉ cần mình giữ một cái không cần thiết là nó hỏng công trình, nó hỏng tác phẩm.

Tâm tư mình cũng vậy. Mình phải tổ chức đời sống gồm 3 cửa:

- Thân
- Khẩu
- Ý

Đời sống có 3 nhu cầu:

- Giao tiếp
- Hoạt động
- Kiếm sống

Làm chủ/ kiểm soát được mình trong :

- Nhu cầu giao tiếp = Chánh ngữ dầu bằng chữ/ bằng lời.
- Nhu cầu hoạt động = Chánh nghiệp
- Nhu cầu kiếm sống = Chánh mạng.

Tu hành là lộ trình, quá trình điêu khắc, thông qua 3 quá trình làm chủ. Tại sao Bát Chánh đạo rút ra 3 cái đó? Mình abc thì kể tám, đúng là hiểu đạo, đúng là có thực tập hành trì thì kể 3 là đủ. Vì sao? kể 3/2/1 chánh kiến là đủ. Vì Chánh Kiến ngon lành là có sự hỗ trở đủ 7 cái Chánh còn lại. Ngữ, Nghiệp, Mạng, được các ngài xếp vào Giới học. Đó là trên lý thuyết, chứ thực tế, một người làm tròn 3 cái này bắt buộc phải có sự hỗ trợ của mấy cái chánh còn lại. Muốn có Chánh Ngữ phải có sự hỗ trợ của 7 cái Chánh còn lại, Chánh Nghiệp cũng vậy, Chánh Mạng cũng vậy.

Trên nền tảng đó chúng ta nhớ, một phút mình sống với thiện tâm là đang tô đắp, vun bồi nền tảng lành cho vô số thiện pháp khác. Trong đây nói rất rõ. Hễ người có Chánh kiến thì Tà kiến biến mất. Hễ mình có cái gì đó là chuyện tự nhiên - khi có cái gì đó thì tự nó xóa sổ cái đối lập. Mỗi phút trôi qua, có một thiện tâm xuất hiện thì ác tâm bị thế chỗ, thay thế: Chánh kiến thế chỗ Tà kiến, Chánh tư duy thế chỗ Tà tư duy, Chánh Ngữ thế chỗ cho Tà ngữ, Chánh nghiệp thế chỗ cho tà nghiệp, Chánh mạng thế chỗ cho tà mạng, cứ như vậy. Cái nền tảng này xóa sổ nền tảng khác.

Duyên sinh 12 gom lại còn có 4: Nhân tạo ra Quả; Quả tác động Quả; Quả tác động Nhân ; Nhân tác động Nhân;

Duyên hệ 24/52 duyên gom lại có 4, cách tôi chọn là nói qua thời gian: Tất cả thiện ác buồn vui siêu đọa trong cuộc đời này ở ta, ở vô lượng chúng sanh, vô lượng vũ trụ nằm gọn trong 4 duyên thôi. Tức có nghĩa là A giúp B, B được A giúp, B lại giúp cái khác. Mọi thứ ở đời đều được hỗ trợ bởi vô số điều kiện để có mặt, và bản thân nó được hỗ trợ bởi các điều kiện và lại là điều kiện hỗ trợ những điều kiện khác.

Sự có mặt của vạn hữu ở đời gom gọn có 2: Duyên trợ sinh & Duyên trợ lực.

Duyên trợ sinh = điều kiện khiến cái gì đó từ không thành có.

Duyên trợ lực = những điều kiện hỗ trợ cái gì đã có mặt rồi được phát triển, lớn mạnh.

2 điều kiện này có 4 trường hợp để làm việc.

- Trường hợp 1: **A giúp B bằng cách có mặt trước.** Có nhiều cách giải thích lắm. Tức là nền tảng sinh học hỗ trợ cho sinh học. tôi tránh xài chữ nhà Phật là sắc pháp. Do thức ăn, tạo ra sức khoẻ hay bệnh là sinh học hỗ trợ sinh học,cơ địa có mặt trước dẫn đến hậu quả sau; qua đời sống tâm lý cũng vậy, do nền tảng bất thiện có trước hỗ trợ bất thiện có mặt sau => A giúp B bằng có mặt trước
- **A giúp B bằng cách có mặt sau** = Hậu quả có trước - Lý do có mặt sau, ví dụ : chiều 4h sinh nhật nhưng 12 giờ phải có cái bánh. Cái bánh là kết quả, sinh nhật là lý do mà kết quả có trước.
- **A giúp B bằng cách cùng có mặt,** thiện ác buồn vui của mình hỗ trợ cho cái đang diễn ra bây giờ tụi nó nuôi dưỡng lẫn nhau, như quan hệ của các yếu tố tâm lý, tình trạng sức khỏe, cùng có mặt nó mới tương tác với nhau được
- **A giúp B bằng cách vắng mặt:** Chính sự vắng mặt của cái gì đó là điều kiện hỗ trợ cho sự có mặt hay sự phát triển của các gì đó. Thí dụ, Tết người ta đi hết, nhà vắng mình mới có cơ hội buồn, mới có cơ hội tịnh tâm, mới có cơ hội ăn kiêng,... cả chục mạng ở nhà sao ăn kiêng, trong đó có người ăn mặn, ăn chua, cholesterol,.. mà đi hết nên giờ chúng ta có điều kiện ăn xà lách, ăn kiêng như mình muốn. Rõ ràng sự vắng mặt của ai, cái gì đó là điều kiện cho cái thứ gì đó.

Vạn hữu ở đời phải có mặt ở 2 điều kiện: Điều kiện trợ sinh & trợ lực. Mỗi cái có ở 4 trường hợp:

- A giúp B bằng cách có mặt trước
- A giúp B bằng cách có mặt sau
- A giúp B bằng cách cùng có mặt
- A giúp B bằng cách vắng mặt, bản thân sự vắng mặt là điều kiện để cái gì đó có mặt hoặc phát triển sinh sôi, kéo dài.

Nội dung bài kinh này phải được hiểu như vậy đó.

Nhớ, từng món ăn mình ăn vào chẳng những ảnh hưởng cả sức khoẻ mà còn ảnh hưởng cả tâm lý nữa. Khi nó bệnh rồi đời sống tâm linh, đời sống tinh thần dứt khoát ảnh hưởng. Ngôn ngữ của mình, những gì mình nói, cái hấy, nguýt, lườm, liếc, mình thấy nó không đáng nhưng nó là điều kiện để tạo ra vô vàn những sự cố sự kiện. Tin tôi đi.

Cách đây 2 bữa nè, có cô Phật tử Sài gòn, mặt đẹp thiệt là đẹp, người dễ thương, thông minh, tế nhị, rồi cổ đưa mình đi bác sĩ, nói chung là cổ điểm 10 đó: đẹp, ngoan đạo, thông minh, cái gì cũng có, mà cổ chỉ nói lòi 1 câu là tôi biết cổ là người không thật, mà mắc chứng gì nói dóc tui chi: con nghe thầy giảng nhiều, lâu lắm, vì những gì cổ nói là tôi biết cổ chưa từng nghe tui giảng. Người nghe tui nhiều không có nhận thức quái đản như vậy. Chỉ vì câu nói hớ, mà cổ vừa đẹp trong đẹp ngoài, ngoan đạo, thông minh, tùm lum hết, tâm lý, tế nhị, nói chung là điểm 10 mà chỉ vì câu nói ló ra cổ mất sạch điểm trong lòng tui.

Cho nên, ở trong tinh thần Phật pháp phải hiểu: Vạn hữu thấy hoành tráng vậy chứ nó được hỗ trợ bởi những điều kiện không đáng. Những điều kiện thấy nó nhỏ vậy mà nó kiến tạo ra vũ trụ, thấy nó nhỏ vậy mà nó tàn phá vũ trụ, tàn phá một đời người. Một cuộc hôn nhân có thể chỉ bắt đầu bằng một liếc nhìn, một má lúm đồng tiền, một câu nói, một nghĩa cử, một cử chỉ nào đó. Nhưng một ánh mắt nụ cười, ánh mắt, câu nói tàn phá một gia đình, một cuộc tình. Dễ sợ như vậy.

Tại sao phải học?

- Học để thấy mọi thứ là giả vì nó là duyên không, trục trặc một tí là nó mất sạch. Những gì mình thấy ghê gớm cũng chỉ là các điều kiện thôi, chỉ cần mấy điều kiện là nó không có hoặc có một cách èo uột. Phải học để thấy mọi thứ là giả. Khi thấy mọi thứ là giả mình bớt khổ, an lạc ngay. Vì sao? Vì khi thấy mình là mù sương nó nhẹ. Khi mình thấy mình là tô chén thì từ trên lầu rớt xuống nó vỡ. Khi mình thấy mình là tờ giấy, làn khói, cọng rơm thì đâu có cái độ cao nào làm tổn thương tờ giấy, làn khói, cọng rơm hết. Không có. Nhưng khi mình thấy mình là cái gì đó ghê gớm thì chuyện bị tổn thương là đương nhiên. Biết chơi phi tiêu các vị thấy: Đích nhắm/ bia bắn phi tiêu mà nó càng lớn mình càng dễ thành công. Còn phóng phi tiêu mà vật nhỏ xíu thì khó. Mình cũng vậy, khi trương bản ngã to lên, thấy mình quan trọng, lớn chuyện, hay ho, ghê gớm thì mình dễ thành đích ngắm của cuộc đời thì dễ tổn thương.
- Khi mình học Mọi thứ do duyên thì mình chỉ là duyên thôi, không có gì hết. Khi ý niệm tôi, của tôi nhỏ lại thì khả năng bị tổn thương ít đi, cơ hội an lạc nhiều hơn.
- Khi mình học “Mọi thứ là duyên” thì cơ hội tu học lớn hơn. Là vì sao? Mình luôn nhớ rằng: Nụ cười, ánh mắt, miếng ăn, ngụm nước, một cuộc gặp gỡ, một cuộc trò chuyện, ... bất cứ cái gì trong đời sống cũng là điều kiện để mình tốt lên hay xấu hơn, an lạc hay hạnh phúc. Cho nên mình cần Cẩn trọng & trân trọng. Luôn cẩn trọng với những thứ không đáng có nguy cơ phương hại đời sống tu học; nhưng mình luôn trân trọng những

thứ không đáng nhưng có thể nó là điều kiện để phát triển đạo tâm, trí tuệ giải thoát của mình. Cẩn trọng với nguy cơ phương hại mà trân trọng những điều kiện.

Khi Phật sắp tịch, câu nói cuối cùng của Ngài là gì? Mọi thứ ở đời đều là sương khói, hãy tinh tấn tu học, chớ có dễ ngươi.

Chữ “dễ ngươi” ở đây có 3 nghĩa:

- Không coi thường điều ác nhỏ rồi không tránh,
- Không coi thường điều lành nhỏ rồi không làm,
- Biết trân trọng từng khoảnh khắc thời gian.

Người có tu học khi ngồi xuống với một người bạn, đám đông, kể cả gia đình, nghe có mùi tanh tanh của phiếm luận, thấy cuộc nói chuyện dẫn đến đề tài không cần thiết là đứng dậy bỏ đi liền. Phải có cái gan đó. Bỏ bớt cái gì không cần thiết. Chỉ riêng cái này thôi là đắc thánh rồi.

Toàn bộ Phật pháp chỉ nằm trong một câu này thôi: Bỏ đi cái gì không cần thiết. Sức khỏe cũng vậy, bỏ đi những thức ăn, thức uống không cần thiết cho sức khoẻ, tự nhiên nó khoẻ. Đời sống tâm linh tinh thần cũng vậy. Bỏ đi những đề tài, chủ đề không cần thiết tự nhiên cái đầu nó sáng. Và lộ trình tu học cũng tốt hơn, chắc chắn là tốt hơn. Đó chính là nội dung của bài kinh này. Ok.

Mong các vị có một mùa xuân vui. Một bài pháp rất là gọn nhưng nếu các vị có cái đầu còn xài thì tôi cho là bài kinh này tôi cho là cần thiết./.